

Драгица Живојиновић

ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА

Крагујевац, 2009.

ДР ДРАГИЦА ЖИВОЛИНОВИЋ

**ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ
НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА**

КРАГУЈЕВАЦ, 2009.

ДР ДРАГИЦА ЖИВОЛИНОВИЋ

ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА

ИЗДАВАЧ: Правни факултет Универзитета у Крагујевцу
Институт за правне и друштвене науке
Јована Цвијића 1, 34000 Крагујевац
телефон: (034) 306 513, 306 504
телефакс: (034) 306 540
е-пошта: faculty@jura.kg.ac.yu
institut@jura.kg.ac.yu
веб: <http://institut.jura.kg.ac.yu>

РЕЦЕНЗЕНТИ: Проф. др Зоран Поњавић
Проф. др Олга Цвејић Јанчић

ЗА ИЗДАВАЧА: Проф. др Станко Бејатовић

ШТАМПА: Интер Принт, Крагујевац
ТИРАЖ: 150 примерака

ISBN 978 - 86 - 80765 - 98-3

Штампање Зборника подржало Министарство науке и технолошког
развоја Републике Србије

САДРЖАЈ

УВОД	1
------------	---

ОПШТИ ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ

НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА	7
------------------------	---

ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ И ПРАВНА СПОСОБНОСТ.....	7
---	---

УСТАВНА ГАРАНЦИЈА ПРАВА НА ЖИВОТ

СВАКОГ ЧОВЕКА - ПОСТОЈАЋЕ ПРАВА НА

ЖИВОТ НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА	8
------------------------------	---

ПОЈМОВНО ОДРЕЂЕЊЕ ЖИВОТА

И ПРАВА НА ЖИВОТ	14
------------------------	----

а) Појам живота и право на живот	14
--	----

б) Карактеристике права на живот	16
--	----

ПОЈАМ ЧОВЕКА	18
--------------------	----

НАСТАНАК ЉУДСКОГ ЖИВОТА И НАСТАНАК

ЉУДСКЕ ЛИЧНОСТИ	20
-----------------------	----

а) Зачеће као тренутак настанка живота	21
--	----

б) Рођење као тренутак настанка живота	23
--	----

в) Специјални правни положај нерођеног детета	25
---	----

ОГРАНИЧЕНА ПРАВНА СПОСОБНОСТ

НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА	29
------------------------	----

ПРАВО НА ЖИВОТ НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА

У МЕЂУНАРОДНОМ ПРАВУ	33
----------------------------	----

НЕРОЂЕНО ДЕТЕ У МЕЂУНАРОДНИМ КОНВЕНЦИЈАМА	34
---	----

а) Заштита права детета путем опште правне	
--	--

заштителјудских права	34
-----------------------------	----

б) Посебна правна заштита права детета	37
МЕЂУНАРОДНА СУДСКА ЗАШТИТА ПРАВА НА	
ЖИВОТ НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА	42
а) Међународно правна заштита живота нерођеног детета у	
случајевима прекида трудноће без сагласности мајке	43
б) Међународно правна заштита живота нерођеног детета	
у случајевима прекида трудноће на захтев мајке	45
 КРИВИЧНОПРАВНА ЗАШТИТА ПРАВА НА	
ЖИВОТ НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА	49
УВОДНА РАЗМАТРАЊА.....	49
ЗАШТИТА ПРАВА НА ЖИВОТ НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА	
ИНКРИМИНАЦИЈОМ НЕДОЗВОЉЕНОГ	
ПОБАЧАЈА.....	51
ИСТОРИЈСКА ГЕНЕЗА ДОЗВОЉЕНОГ	
ПРЕКИДА ТРУДНОЋЕ	51
а) (Не)дозвољени прекид трудноће у старом веку	52
б) Став религије према прекиду трудноће	53
в) Контрола рађања као мера класне и	
популационе политике	55
г) Право жене на прекид трудноће - признавање права	
на слободно родитељство	59
ИСТОРИЈСКА ГЕНЕЗА ДОЗВОЉЕНОГ ПРЕКИДА	
ТРУДНОЋЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	62
НЕДОЗВОЉЕНИ ПРЕКИД ТРУДНОЋЕ У	
КРИВИЧНОМ ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	66
а) Основни облик кривичног дела недозвољени	
прекид трудноће	67
б) Тежи облици кривичног дела недозвољени	
прекид трудноће	71
ДОЗВОЉЕНИ ПРЕКИД ТРУДНОЋЕ У СВЕТУ ДАНАС	73
ЗАШТИТА ПРАВА НА ЖИВОТ НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА	
ИНКРИМИНАЦИЈОМ УБИСТВА	79
ЕВРОПСКО-КОНТИНЕНТАЛНИ ПРАВНИ СИСТЕМ	79
COMMON LAW ПРАВНИ СИСТЕМ	79
Правило <i>born alive</i>	79
Критика правила <i>born alive</i> у САД	81
а) Неуједначеност по питању кривичноправне и	
грађанскоправне заштите права нерођеног детета	81
б) Развој медицине и медицинске технологије	83
в) Пораст улоге државе у заштити потенцијалног	
људског живота	86
Примена правила <i>born alive</i> у осталим земљама	

Common law система	87
Убиство фетуса - кривичноправна заштита	
потенцијалног људског живота у САД	88
Кривичноправно разрешење конфликта	
мајка - фетус у праву САД	92
а) Подручја конфликта мајка-фетус који (за сада) не подлежу	
кривичној одговорности мајке у САД	95
б) Искуства других држава поводом конфликта	
мајка-фетус	99
Правац разрешења конфликта мајка - фетус	101

ГРАЂАНСКОПРАВНА ЗАШТИТА ПРАВА

НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА	105
------------------------	-----

ПРАВО НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА НА НАКНАДУ ШТЕТЕ	105
---	-----

УВОДНА РАЗМАТРАЊА	105
-------------------------	-----

ШТЕТА ЗБОГ ПРЕНАТАЛНЕ ПОВРЕДЕ	107
-------------------------------------	-----

СТАВ СУДОВА И ЗАКОНОДАВСТАВА ПОВОДОМ	
--------------------------------------	--

СЛУЧАЈЕВА НАКНАДЕ ШТЕТЕ ЗБОГ	
ПРЕНАТАЛНЕ ПОВРЕДЕ	110

Common law правни систем	110
--------------------------------	-----

а) Накнада штете причињене од стране трећих лица	110
--	-----

б) Оштећујућа радња пре зачећа - штета након рођења	112
---	-----

в) Накада штете причињене од стране мајке	114
---	-----

Европско-континентални правни систем	117
--	-----

а) Немачко право	117
------------------------	-----

б) Француско право	119
--------------------------	-----

в) Српско право	121
-----------------------	-----

ПРАВНЕ И МОРАЛНЕ ДИЛЕМЕ ПРИЗНАВАЊА ПРАВА	
--	--

НА НАКНАДУ ШТЕТЕ ЗБОГ НЕЖЕЉЕНОГ ЖИВОТА	124
--	-----

ПОЈАМ НЕЖЕЉЕНОГ ЖИВОТА КАО ОБЛИКА ШТЕТЕ	127
---	-----

СУДСКА ПРАКСА У СЛУЧАЈЕВИМА НАКНАДЕ ШТЕТЕ ЗБОГ	
НЕЖЕЉЕНОГ ЖИВОТА	129

а) Пракса америчких судова	129
----------------------------------	-----

б) Пракса француских судова	131
-----------------------------------	-----

в) Пракса холандских судова	134
-----------------------------------	-----

г) Пракса српских судова	135
--------------------------------	-----

ОСНОВ ОДГОВОРНОСТИ ЗА ШТЕТУ НАНЕТУ	
------------------------------------	--

НЕРОЂЕНОМ ДЕТЕТУ	136
------------------------	-----

НАСЛЕДНА ПРАВА НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА	138
---------------------------------------	-----

ФИКЦИЈА NASCITURUS-A	138
----------------------------	-----

НАУЧНА ПОЗАДИНА ПОСТХУМНЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ	140
--	-----

ПРАВНИ СТАТУС ГАМЕТА И ПРЕЕМБРИОНА	143
--	-----

Правни статус гамета	143
----------------------------	-----

Правни статус <i>in vitro</i> преембриона	147
а) Преембрион као ствар, објект права својине	147
б) Преембрино као особа, субјект права	149
в) Преембрион као засебна категорија, категорија <i>sui generis</i>	151
ПОСТХУМНА РЕПРОДУКЦИЈА У ЗАКОНОДАВСТВУ И СУДСКОЈ ПРАКСИ	153
ЕТИЧКЕ И ПРАВНЕ ДИЛЕМЕ ПОСТХУМНЕ РЕПРОДУКЦИЈЕ	160
ПРОШИРЕЊЕ ФИКЦИЈЕ <i>NASCITURUS</i> -А?	163
ЗАКЉУЧАК	165
ЛИТЕРАТУРА	169
КОРИШЋЕНИ ПРОПИСИ	177